

V Bruselu dne 24.7.2013
COM(2013) 549 final

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

**o provádění směrnice 2007/64/ES o platebních službách na vnitřním trhu a nařízení (ES)
č. 924/2009 o přeshraničních platbách ve Společenství**

(Text s významem pro EHP)

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

o provádění směrnice 2007/64/ES o platebních službách na vnitřním trhu a nařízení (ES) č. 924/2009 o přeshraničních platbách ve Společenství

(Text s významem pro EHP)

I SMĚRNICE 2007/64/ES

1. ÚVOD

Tato zpráva zkoumá provádění směrnice 2007/64/ES o platebních službách na vnitřním trhu (dále jen „směrnice“), jak je vyžadováno v článku 87. Ve zprávě je posouzeno období od roku 2009 do roku 2012. Článek 87 vyžaduje, aby se zpráva zabývala řadou záležitostí: oblastí působnosti směrnice (zejména platební prostředky pro platby malých částek a elektronické peníze); transakcemi v případě, kdy se pouze jeden z poskytovatelů platebních služeb nachází ve Společenství, a transakcemi ve všech měnách; požadavky na povolení a překážkami vstupu na trh; obezřetnostními požadavky (počáteční kapitál / výše kapitálu / ochrana peněžních prostředků); poskytováním úvěrů platebními institucemi; lhůtou pro provedení a neprovedením či nesprávným provedením transakce. Rozsah této zprávy však není omezen pouze na tyto záležitosti.

Přezkum směrnice byl založen na dvou specializovaných externích studiích. První studie, „právní studie“, posuzovala právní soulad při provedení směrnice v 27 členských státech¹. Druhá studie, „ekonomická studie“, analyzovala hospodářské dopady směrnice a souvisejícího nařízení č. 924/2009 o přeshraničních platbách v eurech na základě jejich původních cílů². Za stejným účelem byly prostřednictvím poradních výborů Komise pro politiku týkající se maloobchodních plateb získány informace od členských států a příslušných účastníků trhu.

Tato zpráva popisuje provedení směrnice (oddíl 2); hodnotí její uplatňování a dopady (oddíl 3); určuje hlavní problémy, které se objevují při uplatňování směrnice (oddíl 4), a vyvozuje řadu závěrů (oddíl 5).

2. PROVEDENÍ SMĚRNICE

Směrnice vstoupila v platnost dne 25. prosince 2007 s lhůtou pro provedení členskými státy do vnitrostátního práva do dne 1. listopadu 2009. Některé členské státy tuto lhůtu překročily. Za účelem provedení směrnice zavedla většina členských států do svého souboru právních předpisů nový právní akt³.

Provedení směrnice nevedlo k významným problémům a členské státy ji provedly řádně⁴. V rámci postupu pro provedení do vnitrostátního práva útvary Komise spolupracovaly s členskými státy a poskytovaly jim pomoc k zajištění náležitého provedení.

Navzdory přístupu směrnice založenému na úplné harmonizaci⁵ bylo v právní studii vyzdviženo, že směrnice obsahuje konkrétní i abstraktní ustanovení, což v celé EU vedlo

¹ http://ec.europa.eu/internal_market/payments/docs/framework/transposition/psd_transposition_study_report_en.pdf

² London Economics a Iff ve spojení se studií PaySys.

³ Tipik – s. 4.

⁴ Tipik – s. 5.

⁵ Čl. 86 odst. 1 směrnice.

k potížím při provedení. Některé členské státy ustanovení směrnice doplnily o dodatečná vnitrostátní pravidla.

Směrnice obsahuje 25 nepovinných ustanovení. Pokud se členský stát rozhodne některou z těchto možností využít, musí o tom informovat Komisi⁶.

Vysoký počet možností členských států vyplývá jak z potřeby zohlednit zvláštnosti domácích trhů, tak i z procesu vyjednávání, který vedl k přijetí směrnice⁷. K dopadu nepovinných ustanovení se zúčastněné strany obvykle vyjadřovaly neutrálně. Tato rozmanitost nevedla k jurisdikční arbitráži ze strany uživatelů ani poskytovatelů platebních služeb při umístování jejich činností⁸.

3. UPLATŇOVÁNÍ A DOPADY SMĚRNICE

3.1. Hlava I – Předmět, oblast působnosti a definice

3.1.1. Oblast působnosti

Oblast působnosti je stanovena v článku 2. Činnosti, na něž se vztahuje pojem „platební služby“, jsou uvedeny v příloze připojené ke směrnici, která obsahuje 7 kategorií platebních služeb. Tento seznam společně s článkem 3, který stanoví výjimky z oblasti působnosti, vymezuje služby, které spadají do oblasti působnosti směrnice.

Ekonomická studie dospěla k závěru, že stávající seznam je přiměřený. S tím souhlasily i zúčastněné strany.

V obdržené zpětné vazbě však byly uvedeny i určité obavy s ohledem na definice a úplnost přílohy. Usuzovalo se, že by některé služby měly být zařazeny na seznam platebních služeb. V úvahu by se měl vzít rovněž nový technologický vývoj a rozvoj podnikání. Za důležité se považovalo také zařazení třetích poskytovatelů, kteří nabízejí služby týkající se započetí platby.

3.1.2. Územní oblast působnosti a oblast působnosti s ohledem na měny

Podle čl. 2 odst. 1 se směrnice a její pravidla týkající se transparentnosti podmínek, požadavky na sdělování údajů a pravidla výkonu činnosti vztahují pouze na transakce v rámci EU, tj. transakce v případě, kdy se oba poskytovatelé platebních služeb nacházejí ve Společenství.

Třináct členských států však některá pravidla směrnice rozšířilo i na transakce, kdy se pouze jeden poskytovatel nachází ve Společenství⁹, a to na unijní segment příchozích nebo odchozích platebních transakcí, buď prostřednictvím vnitrostátních právních předpisů v případě jedenácti členských států, nebo povolením smluvních odchylek u dvou členských států. Směrnice omezuje svou oblast působnosti na platební služby v měnách EU. Členské státy, které uplatňování směrnice rozšířily na transakce, kdy se pouze jeden poskytovatel nachází ve Společenství, obvykle směrnici uplatňují i na měny jiných států, než jsou státy EU/EHP.

Tyto rozdílné režimy mají dopad na zúčastněné strany a na spotřebitele. Spotřebitelé si mimoto nejsou jednoduše vědomi toho, že při uplatňování existují různé regulační režimy¹⁰. Pokud jde o poskytovatele, rozdílné systémy a postupy u transakcí, kdy se pouze jeden

⁶ http://ec.europa.eu/internal_market/payments/framework/options_en.htm

⁷ iff, London Economics a PaySys – s. 169.

⁸ iff, London Economics a PaySys – s. 171.

⁹ iff, London Economics a PaySys – s. 136–139.

¹⁰ iff, London Economics a PaySys – s. 141.

poskytovatel nachází ve Společenství, a u transakcí, kdy se ve Společenství nacházejí oba poskytovatelé, používá méně než 25 % poskytovatelů¹¹.

3.1.3. Výjimky z oblasti působnosti

V článku 3 je uveden seznam platebních transakcí nebo služeb, na něž se směrnice nevztahuje. Tyto výjimky z oblasti působnosti ztěžují spotřebitelům zjištění, která činnost spadá do jakého regulačního rámce. Podle průzkumu provedeného jménem Komise podporuje změnu výjimek z oblasti působnosti 82 % z celkem 24 spotřebitelských sdružení ve dvaceti různých členských státech a patnáct příslušných orgánů¹². Zúčastněné strany požadují buď objasnění některých výjimek, nebo jejich vyškrtnutí. Poskytovatelé platebních služeb mimoto obvykle sami posuzují, zda jejich činnosti spadají do oblasti působnosti směrnice. To může vést k obcházení předpisů nebo k zahlcení příslušných orgánů žádostmi poskytovatelů o informace¹³.

3.1.4. Platby malých částek a elektronické peníze

V člancích 34 a 53 jsou stanoveny zásady pro výjimky z požadavků na informace a pravidel výkonu činnosti u jednoduchých platebních prostředků pro transakce týkající se malých částek. Směrnice umožňuje postupovat pružně, jelikož členské státy se mohou rozhodnout pro snížení nebo zdvojnásobení částek uvedených v ustanoveních týkajících se vnitrostátních transakcí a zvýšení těchto částek u předplacených platebních prostředků¹⁴. Mnoho členských států se rozhodlo částku zdvojnásobit a strop pro předplacené platební prostředky zvýšilo na 500 EUR. Podle průzkumu provedeného jménem Komise pouze sedmá z celkem 69 úvěrových institucí uvedlo, že nabízejí prostředky, které spadají do výjimky týkající se plateb malých částek. Tento mírnější právní režim přímo soutěží s jinými ještě snazšími režimy, které směrnice umožňuje (tj. výjimka pro malé platební instituce, vyňaté platební činnosti). Prahová hodnota, úroveň požadavků na informace a omezení práv a povinností v případě transakcí týkajících se malých částek se považovaly za přiměřené¹⁵.

3.1.5. Mikropodniky

V ustanovení čl. 30 odst. 2 a v čl. 51 odst. 3 se uvádí, že členské státy mohou stanovit, že se ustanovení hlavy III a IV použijí na mikropodniky. Mikropodniky jsou ve směrnici vymezeny pomocí odkazu¹⁶ na doporučení Komise 2003/361/ES o definici mikropodniků a malých a středních podniků¹⁷.

Devět členských států tuto možnost využilo, pokud jde o hlavu III¹⁸, a osm s ohledem na hlavu IV¹⁹. Podle ekonomické studie mohou být nepovinná ustanovení přiměřená v případě nejmenších mikropodniků, nikoli však u mikropodniků s bilanční sumou roční rozvahy ve výši až 2 milionů EUR a s 10 zaměstnanci²⁰.

3.2. Hlava II – Poskytovatelé platebních služeb

3.2.1. Režim povolování

¹¹ iff, London Economics a PaySys – s. 148.

¹² Iff, London Economics a PaySys – s. 130–131.

¹³ iff, London Economics a PaySys – s. 131.

¹⁴ Čl. 34 odst. 2 směrnice.

¹⁵ iff, London Economics a PaySys – s. 152–153.

¹⁶ Čl. 4 bod 26 směrnice.

¹⁷ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2003:124:0036:0041:en:PDF>

¹⁸ Tipik – s. 31.

¹⁹ Tipik – s. 42.

²⁰ iff, London Economics a PaySys – s. 165.

Počet „povolených“ platebních institucí v jednotlivých členských státech se v EHP velmi liší. V některých zemích požádal o povolení značný počet platebních institucí; v jiných zemích neusilovaly o získání povolení působit v zahraničí žádné platební instituce²¹.

Pro zúčastněné strany je udělování povolení důležitým prvkem²². Příslušné orgány obvykle používají různé přístupy. Zavedení režimu povolování však představuje významnou změnu, a ačkoli dopady tohoto ustanovení na trh nebyly dosud doloženy, směrnice stanoví stabilní rámec pro celoevropský rozvoj platebních institucí²³.

3.2.2. Požadavky na povolení

Některé členské státy vyžadují ve formuláři žádosti dodatečné informace a více údajů²⁴, jež musí platební instituce předložit, aby získaly povolení k činnosti.

Je třeba zmínit, že v šesti zemích počet nových platebních institucí zřízených po roce 2007 představuje 50 % či více veškerých platebních institucí, které v současnosti existují²⁵.

3.2.3. Obezřetnostní požadavky (počáteční kapitál / výše kapitálu / ochrana peněžních prostředků)

Směrnice stanoví pravidla týkající se obezřetnostních požadavků na platební instituce, včetně počátečního kapitálu²⁶, výše kapitálu²⁷ a požadavků týkajících se ochrany peněžních prostředků²⁸.

3.2.3.1. Požadavek na počáteční kapitál

Potřebný počáteční kapitál je v rozmezí od 20 000 EUR do 125 000 EUR v závislosti na činnostech, které poskytovatel vykonává.

3.2.3.2. Výše kapitálu

Dvanáct členských států se rozhodlo použít možnost stanovenou v čl. 7 odst. 3²⁹, podle níž se členské státy mohou rozhodnout, že nebudou uplatňovat metody výpočtu výše kapitálu stanovené v článku 8 na platební instituce, které jsou součástí konsolidovaného dohledu nad mateřskou úvěrovou institucí³⁰.

Výše kapitálu může být až o 20 % vyšší nebo nižší než částka, jež by byla výsledkem uplatnění zvolené metody výpočtu³¹. Tuto možnost si nezvolily pouze dva členské státy. Dvě země použily pouze možnost zvýšit požadovanou částku kapitálu, ostatní členské státy využily obě možnosti³². Velká většina regulačních orgánů však tuto možnost nevyužila, ačkoli si ponechala zákonnou pravomoc tak učinit³³. Obecně se zdá, že zúčastněné strany (včetně 16 vnitrostátních orgánů) souhlasí s tím, že požadavky na kapitál jsou dostatečně vysoké³⁴.

3.2.3.3. Požadavky týkající se ochrany peněžních prostředků

²¹ iff, London Economics a PaySys – s. 175.

²² iff, London Economics a PaySys – s. 180–183.

²³ Podle údajů existujících ve třinácti členských státech – iff, London Economics a PaySys – s. 177.

²⁴ Tipik – s. 10.

²⁵ iff, London Economics a PaySys – s. 192.

²⁶ Článek 6 směrnice.

²⁷ Článek 7 směrnice.

²⁸ Článek 9 směrnice.

²⁹ Tipik – s. 12.

³⁰ Podle směrnice 2006/48/ES.

³¹ Čl. 8 odst. 3 směrnice.

³² Tipik – s. 13.

³³ iff, London Economics a PaySys – s. 198.

³⁴ iff, London Economics a PaySys – s. 200.

S ohledem na ochranu peněžních prostředků jsou stanoveny dvě možnosti: platební instituce mohou tyto peněžní prostředky uložit na samostatném účtu, nebo musí mít uzavřené pojištění. Většina platebních institucí v EHP využívá první možnost, jelikož se považovala za jasnější, účelnou, nákladově efektivní a v souladu s vnitrostátními právními předpisy a zvyky. Požadavky týkající se ochrany peněžních prostředků zajišťují pro uživatele vysokou úroveň ochrany³⁵.

3.2.4. Platební instituce, jimž byla udělena výjimka

Fyzické a právnické osoby mohou být zapsány v rejstříku poskytovatelů³⁶ a využívat mírnější obezřetnostní pravidla podle článků 26 a 27. Tato možnost byla provedena v patnácti členských státech, dosud je však využívána pouze v devíti z nich. Tento mírnější režim využívá 2 203 tzv. malých platebních institucí – nebo platebních institucí, jimž byla udělena výjimka / registrovaných platebních institucí. Pokud by nebyla výjimka povolena, působili by někteří poskytovatelé mimo regulační rámec³⁷.

3.2.5. Přístup k platebním systémům

Většina členských států provedla článek 28 doslovně³⁸. Skutečnost, že se toto ustanovení nevztahuje na všechny platební systémy, vytváří nerovné podmínky mezi platebními institucemi, a zejména úvěrovými institucemi. Odpovědi obdržené v reakci na konzultace Komise k zelené knize nazvané „Na cestě k integrovanému evropskému trhu plateb prováděných kartou, přes internet a pomocí mobilního telefonu“³⁹ ukazují, že se platební instituce obávají dopadů ustanovení směrnice týkajících se přístupu k platebním systémům. Úvěrové instituce na druhou stranu obvykle tvrdí, že by platební systémy měly být chráněny před riziky, která by obecně mohla mít na systémy negativní dopad, proto by podle jejich názoru měly být platební systémy i nadále podrobeny dohledu a přístup k nim by měl být omezen.

3.3. Hlava III – Transparentnost a požadavky na informace

3.3.1. Standardizované podmínky a transparentnost, pokud jde o informace o cenách a výpočet poplatků pro uživatele a poskytovatele

U spotřebitelů byly zjištěny zvláštní problémy⁴⁰, které souvisejí s oblastí působnosti, kvalitou, příliš technickým obsahem, nejasností a dostupností.

Pravidla týkající se transparentnosti podmínek a plnění informačních požadavků se vztahují na jednoduché platební služby („jednorázové platební transakce“, např. jednorázové poukázání peněz nebo zaplacení účtu) i na složitější služby založené na rámcových smlouvách (na jejichž základě jsou prováděny „jednotlivé platební transakce“). Důležitou otázkou v případě jednorázové transakce je poskytnutí informací o směnných kurzech použitých u transakcí provedených kartou⁴¹. Směrnice vyžaduje, aby byl spotřebitel předem informován o směnných kurzech, které budou při transakci použity, nebo v případě, že se mají použít referenční směnné kurzy, o příslušném dni pro určení směnného kurzu. V praxi tomu tak často není. K dalším oblastem obav patří rozpis poplatků a informace o dni valuty částky

³⁵ iff, London Economics a PaySys – s. 197.

³⁶ Stanoveno v článku 13 směrnice.

³⁷ iff, London Economics a PaySys – s. 207.

³⁸ Tipik – s. 30.

³⁹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0941:FIN:CS:PDF> – Odpovědi:
<https://circabc.europa.eu/faces/jsp/extension/wai/navigation/container.jsp>

⁴⁰ iff, London Economics a PaySys – s. 295.

⁴¹ iff, London Economics a PaySys – s. 246.

připsané na účet v případech, kdy platební účet nenese úroky, nebo kdy platební účet neexistuje.

Harmonizovaná pravidla pro rámcové smlouvy zahrnují stanovení rozsáhlých informací v předmluvní fázi, stanovení informací poskytovaných před provedením transakce a posléze, způsoby poskytování informací (včetně přímé a dálkové komunikace), trvalou dostupnost smluvních podmínek, změnu rámcové smlouvy, včetně změny úrokové sazby a měny, a její vypovězení.

Ukázalo se, že záležitostí, které vyvolávají velké obavy, není mnoho a že se týkají především změn rámcové smlouvy. Poskytnutí informací o navrhovaných změnách a dvouměsíční lhůta mezi oznámením změn a jejich vstupem v platnost nejsou pravděpodobně vždy řádně dodrženy. Zvláštním příkladem změny rámcové smlouvy je změna úrokové sazby a poplatků.

Směrnice se zevrubně nezabývá neudělením souhlasu uživatele se změnami rámcové smlouvy.

3.4. Hlava IV – Práva a povinnosti

3.4.1. Účtování přírážek

Směrnice pokládá přírážky za nástroj členských států v oblasti řízení. Čtrnáct z nich zakázalo přírážky obecně, jedna země je zakázala používat u debetních karet, nikoli však u kreditních karet, a dvanáct je obecně nezakázalo a povolilo je u všech karet a jeden členský stát pouze u kreditních karet⁴².

V členských státech, v nichž jsou přírážky povoleny, je problémem skutečnost, že náklady spojené s používáním karty jsou spotřebiteli často sděleny v pozdní fázi. Zdá se, že kontrola přírážek je spojena rovněž s kontrolou toho, co se děje dříve v dodavatelském řetězci pro platební služby. Rovněž je třeba připomenout, že od poloviny roku 2014 právo účtovat přírážky omezí směrnice o právech spotřebitelů (2011/83/EU).

3.4.2. Odpovědnost (neautorizovaná platební transakce)

Článek 60 stanoví právo na vrácení peněžních prostředků v případě neautorizovaných transakcí. Zásada okamžitého vrácení peněžních prostředků v případě všech neautorizovaných transakcí se vztahuje bezpodmínečně na všechny uživatele.

V ustanovení čl. 61 odst. 1 je stanovena odchylka, podle níž nesou ztráty plynoucí z neautorizovaných platebních transakcí plátcí, a nikoli poskytovatelé platebních služeb. Tato odpovědnost je založena na použití ztraceného nebo odcizeného platebního prostředku nebo zneužití platebního prostředku. Ustanovení směrnice uvádí rovněž maximální částku ve výši 150 EUR. Uplatňování ukazuje rozdílné přístupy: v jejich rámci nejsou zopakovány všechny aspekty stanovené v ustanoveních směrnice, v některých členských státech je odpovědnost spotřebitelů nebo uživatelů stanovena na částku nižší než 150 EUR, v jiných členských státech nesou nadále ztráty v plné výši.

3.4.3. Právo na vrácení peněžních prostředků

Podle článku 62 a následujícího článku mohou plátcí za určitých podmínek požádat ve lhůtě osmi týdnů o vrácení peněžních prostředků z autorizované platební transakce, zejména v případě, že se plátce neshodne s příjemcem na účtované částce. Jak bylo oznámeno v prohlášení Komise k nařízení o přechodu na SEPA, Komise posoudila, zda se harmonizované pravidlo týkající se vrácení peněžních prostředků ukázalo jako přiměřené pro daný účel. Pravidla mají zajistit širokou ochranu plátců. Stávající pravidla se současně někdy

⁴² Tipik – s. 44.

pokládají za méně příznivá než některá dříve existující vnitrostátní pravidla. To řadu členských států vedlo k rozšíření práva na vrácení peněžních prostředků na všechny inkasní transakce, aniž by byly uloženy nějaké podmínky. Jelikož stávající soubor pravidel pro základní inkasní systém SEPA rovněž stanoví bezpodmínečné právo na vrácení peněžních prostředků v případě inkasa, určití poskytovatelé uplatňují bezpodmínečné právo dobrovolně. Někteří poskytovatelé vyslovili s ohledem na uplatňování práva na vrácení peněžních prostředků vážné obavy. Zatímco u inkasa se desetidenní lhůta pro vrácení peněžních prostředků obecně považovala za odpovídající, u transakcí provedených kartou se pokládala za problematickou, jelikož poskytovatel není obvykle schopen rozhodnout o podstatě žádosti o vrácení peněžních prostředků do deseti pracovních dnů⁴³.

3.4.4. Lhůta pro provedení

Poskytovatelé neoznámili žádné významné problémy při dodržování lhůty pro provedení nebo při používání dne valuty u platebních transakcí, jak směrnice předpokládá⁴⁴. Většina členských států provedla směrnici řádně, pokud jde o pravidlo týkající se lhůty pro připsání částky na účet a možné odchylky na základě dohody mezi plátcí a poskytovateli služeb a rovněž v případě platebních transakcí, k nimž byl dán platební příkaz na papíře. Zdá se však, že tyto dvě odchylky nepřijaly všechny členské státy.

Ačkoli směrnice povoluje stanovení omezující lhůty u odchozích transakcí pouze blízko konce pracovního dne, omezující lhůty používané úvěrovými institucemi se značně liší. Tento pojem se vykládá různě. To může mít tudíž dopad na skutečnou lhůtu pro provedení plateb.

3.4.5. Neprovedení nebo nesprávné provedení

Podle článku 75 vrátí poskytovatel platebních služeb plátce bez zbytečného odkladu plátcí částku neprovedené nebo nesprávně provedené platební transakce.

Poskytovatelé vyslovili obavy ohledně své absolutní odpovědnosti v určitých oblastech, zejména co se týká transparentnosti podmínek a poskytování informací. Směrnice stanoví, že vrácení peněžních prostředků představuje nápravu ve všech případech nesprávného provedení transakce, čímž se rozumí připsání částky na účet poskytovatele platebních služeb příjemce. V případě doslovného výkladu směrnice by toto pravidlo mohlo znamenat, že se nesprávné provedení vztahuje i na pozdní provedení. V tomto ohledu je hlavním rozhodujícím činitelem účinnosti ustanovení o odpovědnosti rychlost, s jakou mohou uživatelé dosáhnout nápravy. Ve směrnici nejsou pro zajištění nápravy stanoveny žádné konkrétní lhůty.

4. PŘEZKUM FUNGOVÁNÍ SMĚRNICE: OBJEVUJÍCÍ SE PROBLÉMY

Směrnice již umožnila dosažení významného pokroku, pokud jde o celkovou integraci trhu pro maloobchodní platby. Tento trh je však velmi dynamický a v posledních několika letech zaznamenal významné inovace. Důležité oblasti tohoto trhu, zejména platby kartou a nové prostředky k provádění plateb, jako jsou internetové a mobilní platby, jsou často dosud roztržštěné podle hranic jednotlivých států, což ztěžuje účinný rozvoj inovativních a snadno použitelných digitálních platebních služeb a poskytnutí efektivních, účelných a bezpečných platebních metod spotřebitelům a maloobchodníkům (s možnou výjimkou kreditních karet) na celoevropské úrovni k pořízování stále širší škály zboží a služeb. Nejnovější vývoj na těchto trzích vyzdvihl rovněž určité mezery v právních předpisech a selhání na trzích pro platby prováděné kartou, přes internet nebo pomocí mobilního telefonu. K náležitému vyřešení těchto záležitostí je zapotřebí harmonizovaný přístup na evropské úrovni.

5. ZÁVĚRY

⁴³ iff, London Economics a PaySys – s. 267.

⁴⁴ iff, London Economics a PaySys – s. 270.

Harmonizace práv a povinností poskytovatelů platebních služeb ve směrnici přispěla k snazšímu poskytování jednotných platebních služeb v celé EU a u mnoha poskytovatelů platebních služeb k snížení nákladů na dodržování právních předpisů a produkčních nákladů. Očekávané přínosy se dosud plně neprojeví kvůli rozdílům v jiných příslušných právních a správních předpisech (boj proti praní peněz, ochrana údajů, ochrana spotřebitele) v EU. Na straně spotřebitelů se hlavní problémy týkají rozdílných přístupů, které používají poskytovatelé platebních služeb a členské státy v případě, že jim směrnice dává prostor pro manévrování a volné uvážení, co se týká provedení⁴⁵.

II NAŘÍZENÍ (ES) Č. 924/2009

1. Úvod

Nařízení (ES) č. 924/2009 odstraňuje rozdíly v poplatcích za přeshraniční a vnitrostátní platby v eurech. Vztahuje se na platby v eurech ve všech členských státech. Jeho základní zásadou je, že by poplatky za platební transakce nabízené jakýmkoli poskytovatelem platebních služeb v EU měly být v případě platby stejné hodnoty stejné bez ohledu na to, zda se jedná o vnitrostátní nebo přeshraniční platbu. Nařízení se vztahuje na všechny platby zpracovávané elektronicky, včetně převodů, inkasa, výběrů hotovosti, plateb prostřednictvím debetních a kreditních karet a poukazování peněz.

Nařízení (ES) č. 924/2009 a jeho předchůdce, nařízení č. 2560/2001, vedly k značnému snížení poplatků hrazených spotřebiteli (a jinými uživateli platebních služeb) za regulované platební služby. Například poplatky za převod částky ve výši 100 EUR se snížily z průměru EU ve výši 23,60 EUR v roce 2001 na 2,46 EUR v roce 2005. Obdobně se poplatky za výběry hotovosti z bankomatů v zahraničí snížily na úroveň, na které jsou držitelé karet zvyklí ve své vlastní zemi. Nařízení proto u milionů občanů EU zajistilo významné úspory.

2. Ustanovení o přezkumu

V článku 15 nařízení se vyžadují dvě zprávy. První zpráva by se měla zabývat vhodností zrušení vnitrostátních oznamovacích povinností založených na zúčtování pro účely statistiky a souvisí s článkem 5 nařízení.

Druhá zpráva by měla posoudit obecné uplatňování nařízení a podrobněji se zabývat třemi konkrétními záležitostmi:

- používáním IBAN a BIC v souvislosti s automatizací plateb;
- vhodností zachování stropu podle čl. 3 odst. 1, tj. plateb do výše 50 000 EUR, na něž se nařízení vztahuje;
- vývojem trhu v souvislosti s uplatňováním článků 6, 7 a 8, tj. co se týká mezibankovních poplatků za inkasní transakce a dosažitelnosti inkasních transakcí.

Těmito otázkami, které spoluzákonodárci určili jako záležitosti, které vyžadují zprávy, se mezitím zabýval nový návrh Komise na nařízení, který byl předložen v prosinci 2010.

3. Změny zavedené nařízením (EU) č. 260/2012 (nařízení o přechodu na SEPA)

Nařízení o přechodu na SEPA, které vstoupilo v platnost dne 31. března 2012, zavádí ve znění nařízení o přeshraničních platbách řadu změn. Zejména:

- s účinkem od 1. února 2016 jsou oznamovací povinnosti založené na zúčtování u plateb jakékoli hodnoty zrušeny;

⁴⁵ iff, London Economics a PaySys – s. 288.

- používání IBAN a BIC v souvislosti s automatizací plateb podléhá obecným pravidlům obsaženým v nařízení o přechodu na SEPA;
- strop pro použití nařízení ve výši 50 000 EUR podle čl. 3 odst. 1 je zrušen;
- řeší se právní situace mezibankovních poplatků za inkasní transakce (články 6 a 7 nařízení o přeshraničních platbách);
- je potvrzena dosažitelnost inkasních transakcí (článek 8 nařízení o přeshraničních platbách).

4. Závěry

Přijetí nařízení o přechodu na SEPA bylo doprovázeno úplnou revizí záležitostí, které jsou uvedeny v článku 15 nařízení o přeshraničních platbách. V těchto bodech není proto nutné nařízení revidovat. Je třeba zdůraznit, že zrušení stropu ve výši 50 000 EUR představuje významný a vítaný pokrok při evropské integraci trhu pro maloobchodní platby.

Ačkoli v ekonomické studii byla nadnesena řada otázek týkajících se uplatňování nařízení, výsledky této studie obecně potvrdily, že nařízení (jak se zdá) funguje dobře. Poplatky za převody částek ve výši 100 EUR například zaznamenaly v případě převodů zadaných přes internet další pokles na průměrnou částku v eurozóně ve výši 0,50 EUR a u převodů zadaných na přepážce v bance byly i nadále nízké ve výši 3,10 EUR⁴⁶.

Komise proto dospěla k závěru, že v současnosti nejsou změny znění nařízení (ES) č. 924/2009 nutné, ani je nedoporučila.

III KONEČNÉ ZÁVĚRY

Cílem směrnice je „bez ohledu na to, zda jsou dané služby slučitelné se systémem vyplývajícím z iniciativy finančního sektoru ve prospěch jednotného prostoru plateb v eurech, stanovit moderní a soudržný právní rámec pro platební služby na úrovni Společenství, který je neutrální, a tím zajistit rovné podmínky pro všechny platební systémy s cílem zachovat možnost volby pro spotřebitele, což by mělo znamenat významný krok vpřed z hlediska nákladů pro spotřebitele, bezpečnosti a efektivnosti ve srovnání se současnými vnitrostátními systémy“⁴⁷. Směrnice je pro daný účel celkově vhodná a případné budoucí změny by měly sledovat přístup založený na vývoji, a nikoli revoluční přístup.

Analýza směrnice a jejích dopadů naznačuje, že by bylo možné uvažovat o řadě změn směrnice k zvýšení jejího účinku, objasnění řady jejích aspektů⁴⁸, zajištění rovných podmínek a zohlednění technologického vývoje. V tomto ohledu se směrnice vztahuje pouze na platby v případě, že se oba poskytovatelé platebních služeb nacházejí v EHP, nikoli však například na transakce do nebo ze třetích zemí (tj. „transakce v případě, že se pouze jeden poskytovatel nachází ve Společenství“). V době přijetí směrnice byla z její oblasti působnosti vyňata řada činností souvisejících s platbami. To má za následek, že uživatelé platebních služeb nepoživají u stále většího objemu transakcí stejné ochrany na základě směrnice, vyvolává to nejistotu ohledně oblasti působnosti směrnice a vytváří nerovné podmínky. Pružnost, kterou směrnice zajišťuje tím, že obchodníkům umožňuje účtovat poplatky nebo poskytovat slevy s cílem nasměrovat spotřebitele na neefektivnější platební prostředky, ve spojení s možností členských států zakázat nebo omezit účtování přírážek na jejich území má za následek mimořádnou různorodost na trhu. V zájmu zvýšení ochrany spotřebitele a prosazování právní

⁴⁶ Údaje ze září 2012.

⁴⁷ 4. bod odůvodnění směrnice.

⁴⁸ iff, London Economics a PaySys – s. 275.

jistoty by bylo možno uvážit další harmonizaci pravidel týkajících se vrácení peněžních prostředků v případě inkasních transakcí, aby se zamezilo stávajícím rozdílům v Evropě v tomto ohledu. Uvážit lze rovněž omezení rozsahu „zjednodušeného režimu“ u tzv. „malých platebních institucí“ a určitou úpravu ustanovení o odpovědnosti.

Je rovněž nutné přizpůsobit se technologickému rozvoji podnikání. Na trhu se objevili noví účastníci (tzv. „třetí poskytovatelé platebních služeb“), kteří nabízejí levná platební řešení na internetu s využitím domácí internetové bankovní aplikace zákazníků s jejich souhlasem a informují obchodníky, že peníze jsou na cestě, čímž usnadňují nakupování na internetu. Někteří účastníci nabízejí rovněž konsolidované informace o jednotlivých účtech uživatele platebních služeb („informační služby o účtech“). Ačkoli tito noví účastníci přinášejí nesporné výhody pro uživatele platebních služeb obecně – obchodníky i spotřebitele – a hospodářskou soutěž na trhu, na úrovni EU je třeba vyřešit řadu otázek týkajících se bezpečnosti, přístupu k informacím o platebních účtech nebo ochrany údajů spolu s možným udělováním licencí těmto subjektům a dohledem nad nimi jakožto platebními institucemi podle směrnice.

Co se týká nařízení č. 924/2009, jak již bylo uvedeno výše, toto nařízení nevyžaduje další revizi oblasti působnosti ani doladění.

Příloha 1

Změny nařízení (ES) č. 924/2009, které byly zavedeny nařízením (EU) č. 260/2012

Nařízení o přeshraničních platbách	Původní ustanovení	Nařízení o přechodu na SEPA	Pozměněné ustanovení
Čl. 3 odst. 1	Poplatky účtované za platby v eurech do výše 50 000 EUR by měly být u přeshraničních plateb i odpovídajících vnitrostátních plateb stejné hodnoty stejné.	Čl. 17 odst. 2	Poplatky účtované za platby v eurech jakékoli hodnoty by měly být u přeshraničních plateb i odpovídajících vnitrostátních plateb stejné hodnoty stejné.
Článek 5	Členské státy zruší oznamovací povinnosti založené na zúčtování pro účely statistiky u plateb do výše 50 000 EUR.	Čl. 17 odst. 4	Členské státy zruší s účinkem od 1. února 2016 oznamovací povinnosti založené na zúčtování pro účely statistiky u plateb jakékoli hodnoty.
Článek 6	Na přeshraniční inkasní transakce se do 1. listopadu 2012 uplatňuje vícestranný mezibankovní poplatek ve výši 0,088 EUR , pokud nebyl dohodnut nižší mezibankovní poplatek.	Čl. 6 odst. 3 a článek 8	Vícestranný mezibankovní poplatek se na přeshraniční inkasní transakce uplatňuje do 1. listopadu 2012. S účinkem od 1. února 2014 se vícestranný mezibankovní poplatek u přeshraničních inkasních transakcí může uplatňovat na R-transakce , a to podle přesně vymezených kritérií (přístup založený na nákladech).
Článek 7	Vícestranný mezibankovní poplatek se na vnitrostátní inkasní transakce uplatňuje do 1. listopadu 2012 , avšak pouze v případě, že v daném členském státě existoval před	Čl. 6 odst. 3, článek 8 a čl. 17 odst. 5	Vícestranný mezibankovní poplatek se na vnitrostátní inkasní transakce uplatňuje do 1. února 2017 , avšak pouze v případě, že v daném členském státě existoval před 1. listopadem 2009.

	1. listopadem 2009.		S účinkem od 1. února 2014 se může uplatňovat na R-transakce, a to podle přesně vymezených kritérií (přístup založený na nákladech).
Článek 8	Dosažitelnost inkasních transakcí musí být poskytovateli platebních služeb v členských státech eurozóny zajištěna do 1. listopadu 2010. V členských státech mimo eurozónu musí poskytovatelé platebních služeb zajistit dosažitelnost do 1. listopadu 2014.	Článek 3, čl. 16 odst. 2 a čl. 17 odst. 6	Dosažitelnost (úhrad a) inkasních transakcí musí poskytovatelé platebních služeb v členských státech eurozóny zajistit okamžitě. V členských státech mimo eurozónu musí poskytovatelé platebních služeb zajistit dosažitelnost do 31. října 2016.
Čl. 15 odst. 2	Používání (IBAN a) BIC v souvislosti s automatizací plateb	Čl. 5 odst. 4 a 5 a čl. 17 odst. 3 + příloha	Uživatelé platebních služeb musí používat BIC v případě vnitrostátních platebních transakcí do 1. února 2014 a v případě přeshraničních platebních transakcí do 1. února 2016, avšak pouze v nutných případech. S účinkem od 1. února 2016 se vyžaduje pouze IBAN.